

010220-1

Předložka resp. předpona meta-, již Andronikos z Rhodu užil k označení souboru textů, připisovaných Aristotelovi, jako „Metafyzika“, neznamená jen „za“, jak by vyplývalo ze záměru označit umístění souboru jako „za Fysikou“, META TA FYSIKA (tedy ve skutečnosti: za fyzickými věcmi, neboť teoretická disciplína, která se podle Aristotela zabývá tím, čeho je mnoho a co se pohybuje, je označena jako HĚ FYSIKĚ), ale také „uprostřed“ (inmitten), „poté“ (hinterher) a „kromě toho“ (außerdem, vše podle Benselera). Naproti tomu „před“ se řecky zcela jednoznačně řekne pro- (jako jako adverbium, předložka i jako předpona), a platí to jak prostorově (místně), tak časově, ale i přeneseně (dokonce i ve významu HYPER, před někým nebo něčím stát na ochranu). Mohli bychom tedy ve vzpomínce na Aristotelovu „první filosofii“ – snad s jistou volností – označit tři různé disciplíny jmény pro-fysika, fysika a meta-fysika (a budeme to psát zásadně se „s“ uprostřed, aby bylo jasno, že tu není žádná významná souvislost s fyzikou jako pozdější a zejména dnešní vědeckou disciplínou. Pro Aristotela byla „fysika“ jedinou teoretickou disciplínou, která se mohla zabývat pohybem resp. tím, co se mění a tedy pohybuje (přičemž pohyb pro něho nebyl redukován na pohyb místní). Dnes, kdy už víme, že v našem světě (vesmíru) není nic, co by nevznikalo, neměnilo se a nezanikalo, nezůstává nic, co bychom mohli svěřit nějaké teoretické disciplíně v aristotelském smyslu. Zůstává ovšem geometrie a vůbec matematika, ale ta se nezabývá ničím, co je součástí světa (vesmíru), nýbrž vytváří si svůj vlastní „svět“ myšlenkových konstrukcí. „Skutečný“ svět je světem událostí, událostního dění, a filosofie se proto musí na prvním místě zabývat tímto světem jako světovým děním, dějstvím. A protože každé dění, každá událost probíhá časově, musí se (naše filosofická) fysika zabývat tím, co vzniká zrodem a co zaniká smrtí. (Zatím ovšem nebudeme vymezovat „pravá jsoucna“, tj. „pravé události“ jako žijící, ale budeme k životu, jak jej běžně chápeme, připojovat i to, co je „před-živé“, jakož i to, co je „sou-živé“ snad lépe než spolu-živé, tj. v širokém smyslu sociální“- srv. procesuální koncept Hartshornův.) To, co zrodu resp. „pravému“ vzniku předchází, bude zkoumat pro-fysika, kdežto to, co po skonu resp. „pravém“ zániku pozůstává (jako setrvačné), by měla zkoumat meta-fysika (v našem novém významu).

(Písek, 010220-1.)